

4. SpaceX і Blue Origin підготують висадку астронавтів США на Місяць. URL: <http://www.unian.ua> (дата звернення: 18.10.2020).

УДК 340:328.185(043.2)

Киян Д.В., аспірант,
Одеський державний університет внутрішніх справ,
м. Одеса, Україна
Науковий керівник: Баранов С.О., к.ю.н., доцент

АНАЛІЗ ЗМІН, ВВЕДЕНИХ В ДІЮ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ ВІД 19.09.2019 №114-ІХ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ»» В РОЗРІЗІ УДОСКОНАЛЕННЯ ЙОГО АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ

Зміни до Закону України «Про публічні закупівлі» (далі – Закон) були прийняті 19 вересня 2019 року, проте ці зміни вступили в дію лише через шість місяців з дня їх публікації, крім розділу VI, що вводиться в дію через 12 місяців з дня його опублікування. Таким чином, вже з 19 квітня 2020 року змінено порядок проведення процедури закупівель. Кінцевий період введення в дію всіх змін до Закону наступить 01.01.2022 після ліквідації тендерних комітетів та наділенням виключними повноваженнями з проведення процедури уповноважених осіб замовників.

До основних змін можна віднести: зміна вартісного порогу процедури закупівель та введення поняття «спрощена процедура»; щодо можливості внесення змін до документів тендерної пропозиції; створення електронних каталогів; суттєві зміни процедури оскарження в Антимонопольного комітету України (далі по тексту – АМКУ); введення поняття «аномально низька ціна».

Одним з кроків запобігання ухилу від проведення процедури закупівель стала нова практика організації та проведення «допорогових закупівель» вартістю більше 50 тисяч гривень. Відповідно до п. 28 частини 1 статті 1 Закону спрощена закупівля – це придбання замовником товарів, робіт і послуг, вартість яких дорівнює або перевищує 50 тисяч гривень та є меншою за вартість, що встановлена у пунктах 1 і 2 частини першої статті 3 цього Закону [1].

Саме тому частиною сьомою статті 3 нової редакції Закону визначено окремий перелік випадків для придбання замовником товарів, робіт і послуг, вартість яких дорівнює або перевищує 50 тисяч гривень та є меншою за вартість, що встановлена у

пунктах 1 та 2 частини першої цієї статті без застосування порядку проведення спрощених закупівель [2]. Порядок проведення спрощених закупівель визначено ст. 14 Закону та поділяється на декілька етапів: 1) оприлюднення оголошення про проведення спрощеної закупівлі на електронній площадці закупівель «Prozorro»; 2) уточнення інформації, що зазначена замовником в оголошенні про проведення спрощеної закупівлі; 3) подання пропозицій; 4) проведення електронного аукціону відповідно до статті 30 Закону; 5) розгляд пропозицій учасників на відповідність умовам, що були визначені в оголошенні про проведення спрощеної закупівлі, а також вимогам до предмета закупівлі; 6) визначення переможця спрощеної закупівлі та укладення договору про закупівлю; 7) розміщення звіту про результати проведення закупівлі відповідно до статті 19 цього Закону.

Окремим питанням, що цікавить як замовників, так і учасників спрощеної закупівлі, є питання можливості оскарження рішення замовника / умов оголошення про проведення спрощеної закупівлі до органу оскарження – АМКУ. З однієї сторони в Законі немає прямої заборони подавати скарги учасникам спрощеної закупівлі, але неврегульованість поняття закупівля, що була описана вище, бо за змістом статті 18 Закону («Орган оскарження та порядок оскарження процедур закупівлі») фігурує лише слово «закупівля», без уточнення «спрощена закупівля». Проте Міністерство економіки оперативно зреагувало та в Узагальнених відповідях від 05.05.2020 р. № 3304-04/28729-06 «Щодо спрощених закупівель було зазначено: «Порядок проведення спрощеної процедури закупівлі не передбачає застосування порядку оскарження процедур закупівлі, визначеного статтею 18 Закону. З метою захисту своїх прав та охоронюваних законом інтересів учасник спрощеної закупівлі може на будь-якому етапі процедури звернутися до замовника та/або до органу, що здійснює контроль над замовником, або до суду. Поряд із цим, відповідно до статті 129-1 Конституції України судові рішення є обов'язковим до виконання» [3].

Із цих роз'яснень можемо зробити висновок, що оскарження спрощених закупівель в АМКУ неможливе. Проте доцільність надання такої можливості учасниками спрощеної закупівлі ще обговорюється.

Щодо можливості внесення змін до документів тендерної пропозиції законодавець передбачив, що виправлення можливі у наступних випадках: лише протягом 24 годин з моменту завантаження замовником відповідної вимоги (частина 9 статті 26);

шляхом завантаження уточнених або нових документів тендерної пропозиції (частина 9 статті 26) [2]. Закон у новій редакції врегулював існування більш зручного та спрощеного механізму для здійснення закупівель – електронні каталоги. Проте на даному етапі електронні каталоги працюють в режимі закупівель тільки до 50 тисяч гривень бо за абзц. 2 ч. 14 ст. 11 Закону структура, порядок формування та використання електронних каталогів визначається Кабінетом Міністрів України [2].

Торкнулися зміни і процедури оскарження Антимонопольному комітеті України, як в аспектах плати за скаргу так і в аспектах проведення процедури розгляду скарги. Відповідно до нової Постанови КМУ «Про встановлення розміру плати за подання скарги та затвердження Порядку здійснення плати за подання скарги до органу оскарження через електронну систему закупівель та її повернення суб'єкту оскарження» плату встановлено не фіксовану, а у відсотках від очікуваної вартості, окрім випадків оскарження по специфічним процедурам енергомодернізації [4].

У Законі частиною 3 ст. 18 закріплена заборона можливості відкликати скаргу. Новою редакцією зменшено строк розгляду скарги на 5 днів та унормовано юрисдикцію щодо оскарження рішень прийнятих АМКУ.

Законодавець у новій редакції ввів поняття «аномально низька ціна» та додав нових підстав замовнику для відхилення тендерної пропозиції учасників, тим самим захистивши замовників від нечесної конкуренції. Поняття «аномально низької ціни» не є новелою для європейського законодавства, у ст. 69 Директиви 2014/24/EU Європейського Парламенту і Ради ЄС від 26 лютого 2014 р. «Про державні закупівлі» вказано настанову, за якої замовники повинні вимагати, щоб суб'єкти господарювання пояснили ціни або витрати, запропоновані в конкурсній пропозиції, якщо вони здаються аномально низькими по відношенню до робіт, матеріалів або послуг [5].

3 квітня 2020 року усі учасники ринку державних закупівель вимушені були переглянути стратегію закупівель та пристосовувалися до новинок у законодавстві. Нажаль, зважаючи на малу практику роботи за новими нормативами, важко зробити розвернутий аналіз, але вже зараз можна розглянути ті фактори що були усунуті завдяки нововведенням.

3 19 квітня 2020 із введенням у закон «Про публічні закупівлі» поняття «спрощені закупівлі» поріг для обов'язкового проведення закупівель через систему «Prozorro» знизився з 200 до 50 тисяч гривень, та відтепер приблизно двісті п'ятдесят тисяч закупівель на

рік стануть відкритими для учасників та будуть мати елемент аукціону, що в свою чергу відкриє для бізнесу додатковий ринок понад тридцять мільярдів гривень, та кошти держави будуть розподілятися ефективніше завдяки конкуренції.

Ще одне тендерне зловживання, що було врегульовано – це обов'язок замовника звернутися до учасника з наданням можливості у виді розміщення повідомлення про усунення невідповідності в документах протягом 24 годин та неможливість відхилення тендерної документації учасника за формальними причинами.

Також у зв'язку із змінами, внесеними до процедури оскарження до АМКУ, плата за скаргу буде повертатися, якщо її задовольнить АМКУ та будуть діяти додаткові запобіжники від так званого «тендерного тролінгу»: до розгляду будуть прийматися лише оплачені скарги, а відкликати їх буде неможливо, а вартість за подачу скарги зміниться з фіксованої на гнучку.

Слід зазначити, що завдяки введенню законом нового механізму «аномальна низька ціна» електронна система має виділяти пропозиції учасників, що на 30-40% нижчі за найближчі пропозиції конкурентів та у такому випадку замовник може попросити учасника обґрунтувати таку ціну, а в разі відсутності пояснень – відхилити пропозицію, що в свою чергу є запобіжником створенню корупційним діям та зловживанням.

Отже, створивши відлагоджений алгоритм дій при здійсненні державних закупівель можна уникнути проблем пов'язаних із невизначеними критеріями та суб'єктивним судженнями а також мати на увазі досвід що виникає на етапі переходу від старої системи до нової, для уникнення повторних проблем у майбутньому.

Література

1. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 груд. 2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n1284> (дата звернення 16.10.2020).

2. Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі»: Закон України від 19 вер. 2019 р. №114-ix. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n1284> (дата звернення 16.10.2020).

3. Щодо спрощених закупівель: Лист Мінекономіки № 3304-04/28729-06 від 05 трав. 2020 р. URL: <https://www.me.gov.ua/InfoRez/Documents/List?id>.

4. Про встановлення розміру плати за подання скарги та затвердження Порядку здійснення плати за подання скарги до органу

оскарження через електронну систему закупівель та її повернення суб'єкту оскарження: Постанова КМУ від 22 квіт. 2020 р. № 292. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n1284> (дата звернення 16.10.2020).

5. Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС. Збірник директив ЄС з питань державних закупівель. URL: <https://dn.gov.ua/storage/app/sites/1/zakupivli/dodatok.pdf>. (дата звернення 16.10.2020).

УДК 351/354(043.2)

Матвійчук А.В., д.філос.н., професор,
Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне, Україна

ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ЯК ПРЯМИЙ ОБОВ'ЯЗОК СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ

У сучасному світі цінується не лише факт декларування і, навіть, нормативного закріплення того чи іншого права або свободи людини і громадянина, а, передусім, реальне їх забезпечення, зокрема у частині їх дієвого захисту. Правомірно стверджувати, що проблема захисту прав людини турбує людство з давніх часів, але залишається актуальною і до нині. Відсутність ефективних механізмів захисту прав людини, зневажливе ставлення до її свобод, порушення прав людини, були і є причиною багатьох соціальних конфліктів.

Отож нині прогресивні, в правовому сенсі, спільноти постулюють як найважливішу соціальну цінність людину, її внутрішню свободу та права як прояв цієї свободи, з чого формується імперативний посил до держави та її інституцій щодо визнання, дотримання та захисту прав і свобод людини та громадянина. Цей посил поступово трансформується в обов'язок держави, що передбачає створення та реалізацію дієвих механізмів правового захисту від будь-яких порушень і неправомірних обмежень, у тому числі таких, що походять від самої держави (її органів та посадових осіб), а також відновлення порушених прав і свобод.

Разом з тим необхідно враховувати, що функції держави відрізняються від функцій її органів, оскільки останні мають більш конкретний характер й зумовлені завданнями, які поставлені перед ними (й законодавчо визначено). Крім цього, на відміну від функцій держави, функції державних органів корелюють з їхніми